

Metodološko pojasnilo se nanaša na sloje Evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč, ki so dostopni na <https://rkg.gov.si/arhiv/RABA/?C=N;O=D>.

Opis evidence:

Evidenca dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč (v nadaljevanju: Evidenca dejanske rabe) je enotna državna evidenca o dejanski rabi zemljišč. Primarno je namenjena ugotavljanju dejanskega stanja rabe zemljišč kot pogoja za izvajanje ukrepov skupne kmetijske politike Evropske unije. Posredno in neposredno se podatki Evidence dejanske rabe uporabljajo tudi pri določanju dejanske rabe na parcelo v zemljiškem katastru, višine katastrskega dohodka, odškodnine za spremembo namembnosti kmetijskih zemljišč, spremembi bonitete zemljišč, ugotavljanju upravičenosti do socialnih podpor, za statistične analize, raziskave, ipd. Podatki o gozdu v Evidenci dejanske rabe se usklajujejo s podatki iz evidenc Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS).

Viri za zajem in metodologija zajema:

Podatki za Evidenco dejanske rabe se zajemajo z metodo računalniško podprte foto interpretacije iz digitalnih ortofoto posnetkov, v manjši meri pa so vir podatkov tudi zajem na podlagi satelitskih posnetkov, meritve na terenu (ARSKTRP, MKGP, IRSKGLR) in vloge strank. V povprečju se letno obnovi Evidenca dejanske rabe na približno tretjini ozemlja Republike Slovenije. Zajem podatkov je izveden v skladu s Pravilnikom o evidenci dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč (<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV9267>) in podrobnejšimi navodili za zajem dejanske rabe (Interpretacijski ključ, objavljen na <http://rkg.gov.si/GERK/>). Zajem oz. posodobitev evidence poteka v dveh fazah. Poligone najprej pregleda zajemalec, nato jih preveri še kontrolor.

Atributi:

- RABA_PID – identifikacijska številka poligona Evidence dejanske rabe,
- RABA_ID – šifra vrste dejanske rabe,
- D_OD – datum zadnje spremembe ali pregleda poligona evidence dejanske rabe,
- USER_ID – številka uporabnika-zajemalca oz. uporabnika-kontrolorja, ki je zadnji izvedel spremembo ali pregled na poligonu v evidenci dejanske rabe,
- USER_ID_ZAJEM – številka uporabnika-zajemalca, ki je zadnji izvedel spremembo ali pregled na poligonu v evidenci dejanske rabe (običajno gre za spremembo pri prvem nivoju zajema oz. interpretacije),
- MANAGER – številka uporabnika-kontrolorja, pregledovalca, ki je pregledal oz. zadnji spremenil poligon v evidenci dejanske rabe (običajno gre za spremembo pri drugem nivoju oz. kontroli prvega nivoja oz. za spremembo iz naslova vzdrževanja evidence iz drugih virov)
- STANJE – Stanje zapisa; Upd = poligon pri prvi fazi zajema še ni bil označen kot pregledan, End = poligon je bil pri prvi fazi zajema označen kot pregledan (prva faza zajema končana),
- VERIFIED – Informacija o stanju poligona v evidenci pri drugi fazi oz. v fazi kontrole oz. pri postprodukciji; OK = zajem zaključen.

Šifrant atributa RABA_ID:

RABA_ID	OPIS
1100	Njiva
1160	Hmeljišče
1180	Trajne rastline na njivskih površinah
1190	Rastlinjak
1211	Vinograd
1212	Matičnjak
1221	Intenzivni sadovnjak
1222	Ekstenzivni oz. travniški sadovnjak
1230	Oljčnik
1240	Ostali trajni nasadi
1300	Trajni travnik
1321	Barjanski travnik
1410	Kmetijsko zemljišče v zaraščanju
1420	Plantaža gozdnega drevja
1500	Drevesa in grmičevje
1600	Neobdelano kmetijsko zemljišče
1800	Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem
2000	Gozd
3000	Pozidano in sorodno zemljišče
4100	Barje
4210	Trstičje
4220	Ostalo zamočvirjeno zemljišče
5000	Suho odprto zemljišče s posebnim rastlinskim pokrovom
6000	Odprto zemljišče brez ali z nepomembnim rastlinskim pokrovom
7000	Voda

Spremembe metodologije zajema v preteklosti:

V okviru sprememb pravilnika in/ali Interpretacijskega ključa so z vidika uporabe podatkov starejšega datuma pomembne zlasti naslednje metodološke spremembe, zaradi katerih podatki med leti niso neposredno primerljivi:

- nekatere vrste dejanske rabe so bile ukinjene ali dodane,
- spremenila se je minimalna površina zajema,
- spremenila se je metodologija zajema nekaterih vrst dejanske rabe, katerih imena in šifre se niso spremenile.

Večina sprememb v metodologiji je posledica prilagajanja evidence potrebam RS v zvezi s SKP EU, zaradi česar je bila evidenca v prvi vrsti vzpostavljena in kar je še vedno njen glavni namen.

Spremembe metodologije so bile pogostejše v začetnem obdobju zajema dejanske rabe in jih je mogoče razbrati iz starejših različic pravilnika in Interpretacijskega ključa. Podroben pregled nad spremembami v metodologiji zajema dejanske rabe je v okviru diplomskega dela z naslovom "Preučevanje vpliva metodologije zajema dejanske rabe zemljišč na spreminjanje površin vrste rabe zemljišč med letoma 2002 in 2016 v Sloveniji" naredila Tamara Klar. Diplomsko naloga je dostopna na <https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?id=88062&lang=slv&prip=dkum:10926547:d1>. Deli

besedila, ki se nanašajo na rabo letnik 2009, so bili v delu napisani na podlagi drugega (nekaj mesecev novejšega) sloja rabe iz leta 2009, kot je trenutno na voljo na <http://rkg.gov.si/GERK/>.

Informacije glede arhivskih podatkov:

Na spletni strani <https://rkg.gov.si/arhiv/RABA/?C=N;O=D> so na voljo arhivski podatki dejanske rabe. Prvi podatek je stanje evidence iz leta 2002. Od leta 2006 do leta 2014 je na voljo podatek za več presečnih datumov letno. Od vključno marca 2015 naprej so na voljo arhivski podatki na mesečni ravni.

Podatki so stanje evidence dejanske rabe na določen datum, kar pa ne pomeni, da je v evidenci evidentirano stanje v naravi na isti datum. Dejanska raba se zajema v skladu z zgoraj opisanim postopkom in čas od spremembe stanja v naravi do ažuriranja evidence je lahko do nekaj let. Na presečni datum je tako na nekaterih območjih primarni vir podatkov za zajem rabe lahko ortofoto star 3 leta, na drugih območjih pa ortofoto star nekaj mesecev ali terenski ogled izveden pred nekaj dnevi.

Za poročanje o površinah posameznih vrst dejanske rabe ali skupin vrst dejanske rabe, se najpogosteje uporablja stanje evidence na dan 30. 6. tekočega leta za poročanje stanja za preteklo leto. Razlog je v postopku zajema evidence in v usklajevanju evidence s podatki ZGS.

Podatki do vključno leta 2018 so v koordinatnem sistemu D48/GK. Podatki od januarja 2019 so v koordinatnem sistemu D96/TM. Vsi arhivski podatki ne vsebujejo vseh zgoraj navedenih atributov.

Dodatne informacije: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano; Služba za register kmetijskih gospodarstev: Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana / 01 478 9344 / raba.mkgp@gov.si.